

Minister Rozwoju i Technologii

Znak pisma: DDR-III.054.10.2024
Warszawa, 27 czerwca 2024 r.

**Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu RP**

Dotyczy: interpelacja nr 3089

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację Pana Posła Daniela Milewskiego w sprawie usprawnienia dochodzenia roszczeń i poprawy płynności finansowej MŚP, proszę przyjąć odpowiedź na zadane w niej pytania.

Ad 1-4.

W ramach działań związanych z usprawnianiem dochodzenia roszczeń przez MŚP, w zakresie właściwości resortu gospodarki pozostaje ustawa z dnia 8 marca 2013 r. o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych.

W ustawie tej przewidziano szereg narzędzi, które mają zapewnić terminowe regulowanie płatności w transakcjach handlowych i w ten sposób sprzyjać utrzymaniu płynności finansowej przedsiębiorców. Ustawa wdraża dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/7/UE z dnia 16 lutego 2011 r. w sprawie zwalczania opóźnień w płatnościach w transakcjach (dalej: „dyrektywa 2011/7/UE”). Polski ustawodawca dostrzegł jednak potrzebę wprowadzenia bardziej surowych rozwiązań niż przewidziane w dyrektywie 2011/7/UE, czego wyrazem były kolejne nowelizacje ustawy.

Ustawa przewiduje m.in.:

- maksymalne terminy zapłaty, po upływie których wierzycielowi, który zrealizował swoje świadczenie i nie uzyskał zapłaty należą się odsetki ustawowe za opóźnienie w transakcjach handlowych oraz zryczałtowana kwota rekompensaty za koszty odzyskiwania należności, a jeżeli poniesione koszty odzyskiwania należności przewyższają kwotę rekompensaty - również zwrot tych kosztów. Maksymalny termin zapłaty w transakcjach asymetrycznych, w których wierzycielem jest MŚP a dłużnikiem duży przedsiębiorca wynosi 60 dni;
- możliwość żądania odsetek ustawowych przez wierzyciela, który nie jest dużym przedsiębiorcą, po upływie 30 dni, liczonych od dnia spełnienia swojego świadczenia i doręczenia dłużnikowi faktury lub rachunku, potwierdzających dostawę towaru lub wykonanie usługi, do dnia zapłaty, ale nie dłużej niż do dnia wymagalności świadczenia pieniężnego - jeżeli strony transakcji handlowej, z wyłączeniem podmiotu publicznego

będącego podmiotem leczniczym, przewidziały w umowie termin zapłaty dłuższy niż 30 dni;

- bezskuteczność postanowień umownych zakazujących albo ograniczających przelew wierzycielności w przeterminowanych transakcjach handlowych, w których wierzycielem jest MŚP, a dłużnikiem duży przedsiębiorca;

- raportowanie o swoich praktykach płatniczych przez największe firmy ministrowi właściwemu do spraw gospodarki. Sprawozdania są publicznie dostępne, więc można się z nich dowiedzieć, jak duzi partnerzy realizują swoje zobowiązania oraz ocenić ryzyko wchodzenia z nimi w relacje biznesowe;

- administracyjne kary pieniężne nakładane przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów na firmy, które w największym stopniu opóźniają regulowanie swoich zobowiązań.

Ponadto inne ustawy przewidują dodatkowe uregulowania mające na celu ochronę wierzycieli w transakcjach handlowych.

W ustawie z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych oraz w ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych wprowadzono tzw. ulgę na złe długi, która daje możliwość pomniejszenia przez wierzyciela w transakcji handlowej podstawy opodatkowania o wierzycielność, która nie została uregulowana lub zbyta w terminie 90 dni od dnia upływu terminu zapłaty określonego na fakturze i obowiązek podwyższenia podstawy opodatkowania przez dłużnika.

W ustawie z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji uzupełniono katalog czynów nieuczciwej konkurencji o działanie polegające na nieuzasadnionym wydłużaniu terminów zapłaty za dostarczone produkty lub wykonane usługi. Dzięki temu pokrzywdzony wierzyciel może skorzystać z szeregu uprawnień przewidzianych w tej ustawie.

W ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego uproszczono procedurę zabezpieczającą przed sądem cywilnym w sprawach o roszczenia pieniężne z tytułu transakcji handlowych, w których wartość wynagrodzenia nie przekracza 75 tys. zł. Nie trzeba wykazywać interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia przez sąd – wystarczy, że powód uprawdopodobni roszczenie i okoliczność, że należność nie została uregulowana przez co najmniej 3 miesiące od dnia upływu terminu płatności określonego w fakturze lub umowie. Dzięki temu, po uzyskaniu zabezpieczenia, powód będzie miał większą gwarancję odzyskania swoich należności w przypadku korzystnego wyroku sądu.

Dodatkowo, zgodnie z art. 486 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego przewodniczący i sędziowie są obowiązani podejmować czynności tak, by pierwsze posiedzenie wyznaczone w celu wydania nakazu zapłaty, rozpoznania sprawy lub nadania jej innego biegu, jeżeli powód dochodzi należności z tytułu transakcji handlowych, odbyło się nie później niż dwa miesiące od dnia wniesienia pozwu, a jeżeli pozew był dotknięty brakami - od dnia ich usunięcia.

W polskim systemie funkcjonują więc rozwiązania mające na celu ochronę wierzycieli w transakcjach handlowych. Często jednak wierzyciele w obawie przed utratą kontrahenta nie chcą korzystać z przysługujących im instrumentów.

Problem nieterminowych płatności nie jest tylko polską specyfiką. Został również dostrzeżony na szczeblu unijnym¹, gdzie toczą się obecnie prace nad wnioskiem Komisji Europejskiej dot. projektu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie zwalczania opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych, które ma zastąpić dyrektywę 2011/7/UE. Celem projektowanej regulacji jest skuteczniejsze przeciwdziałanie opóźnieniom w płatnościach w profesjonalnym obrocie gospodarczym, czyli między stronami transakcji handlowych.

Komisja Europejska w przygotowanym projekcie przewidziała m.in.:

- wprowadzenie maksymalnego terminu płatności wynoszącego 30 dni we wszystkich transakcjach handlowych;
- wyznaczenie przez państwa członkowskie UE organów odpowiedzialnych za egzekwowanie prawa i uprawnionych do nakładania kar administracyjnych;
- wykorzystanie narzędzi cyfrowych w celu skuteczniejszego egzekwowania prawa;
- podwyższenie kwoty zryczałtowanej rekompensaty należnej w odniesieniu do każdej transakcji opłaconej z opóźnieniem;
- w przypadku zamówień publicznych na roboty budowlane - obowiązek sprawdzania przez instytucje zamawiające i podmioty zamawiające, czy główny wykonawca przekazał płatność w terminach i na warunkach określonych w przepisach zaangażowanym w realizację zamówienia bezpośrednim podwykonawcom;
- zwiększenie przez państwa członkowskie UE dostępności szkoleń z zakresu zarządzania wierzycielnościami i wiedzy finansowej, w tym cyfrowych narzędzi płatniczych dla MŚP;
- ustanowienie przez państwa członkowskie UE krajowego systemu mediacji w celu rozwiązywania sporów dotyczących płatności w transakcjach handlowych;
- określenie wykazu warunków umów i praktyk, które są nieważne, i upoważnienie państw członkowskich UE do uregulowania w prawie krajowym kwestii zakańczania stosowania nieuczciwych warunków umów i nieuczciwych praktyk.

Proces legislacyjny projektu ma charakter bardzo dynamiczny, a stanowiska poszczególnych państw niekiedy znacząco różnią się od siebie. Tym samym, na tym etapie, trudno jest przewidzieć, jaki będzie finalny kształt przyjętych rozwiązań.

W związku z toczącymi się pracami nad nowym unijnym aktem prawnym, do czasu jego uchwalenia, Ministerstwo nie planuje wprowadzania zasadniczych zmian w ustawie z dnia 8 marca 2013 r. o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych.

¹ Według danych KE prawie 50 % faktur wystawianych w UE jest opłacanych z opóźnieniem, a opóźnienia w płatnościach są nadal przyczyną jednego bankructwa na cztery.

Ad 5.

Najmniejsze firmy skarżą się na fakt, że wysokość składek jest dla nich zaporą, która utrudnia im rozwijanie własnego biznesu. W celu wsparcia nowo powstałych przedsiębiorstw polski system ubezpieczeniowy przewiduje swego rodzaju „pas startowy”. Jego sednem jest możliwość nieopłacania składek bądź też opłacania składek niższych niż tzw. składka ryczałtowa obowiązująca przedsiębiorców. Na wspomniany „pas” składają się: tzw. działalność nierejestrowa, ulga na start², składki preferencyjne³ oraz tzw. Mały ZUS Plus⁴. Choć rozwiązania te stanowią istotną ulgę dla osób prowadzących działalność gospodarczą, zwłaszcza w pierwszych okresach jej wykonywania, nie eliminują wszystkich wyzwań, które wiążą się z uczestnictwem najmniejszych firm w systemie ubezpieczeniowym. W związku z powyższym, ustawą z dnia 9 maja 2024 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw wprowadzono tzw. wakacje składkowe. Jest to rozwiązanie skierowane do przedsiębiorców wpisanych do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, którzy, oprócz samych siebie, ubezpieczają co najwyżej 9 innych osób, oraz którzy osiągają roczne przychody na poziomie nieprzekraczającym równowartości 2 mln euro. Rozwiązanie to jest zatem kierowane do najmniejszych przedsiębiorców. Będą oni mogli w jednym dowolnie wybranym przez siebie miesiącu w roku zrezygnować z odprowadzania składki na własne ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe, a także składek za siebie na Fundusz Pracy i Fundusz Solidarnościowy. Składki na ubezpieczenia społeczne zostaną pokryte przez państwo – dzięki temu przedsiębiorca nie będzie musiał obawiać się o ciągłość i wysokość świadczeń czy naliczanie stażu emerytalnego.

Ponadto, prowadzimy prace nad rozwiązaniami deregulacyjnymi, których celem jest poprawa otoczenia prawnego, w którym funkcjonują przedsiębiorcy. W projekcie ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu deregulacji prawa gospodarczego i administracyjnego oraz doskonalenia zasad opracowywania prawa gospodarczego (nr UA8 w Wykazie Prac Legislacyjnych RM) zaproponowano wprowadzenie rozwiązań, które mają ułatwić prowadzenie działalności gospodarczej, w tym rzemiosła. Ponadto, projekt przewiduje m.in. zasadę równoważenia obowiązków administracyjnych, nawiązującą do koncepcji realizowanej w wielu krajach europejskich tzw. one in, one out. Zasada będzie polegała na tym, by projektując nowe obowiązki administracyjne, projektodawca będzie dążył do zmniejszenia obciążeń administracyjnych wynikających z uregulowań prawnych już obowiązujących w danej dziedzinie.

Wszystkie proponowane zmiany szeroko konsultujemy z organizacjami zrzeszającymi przedsiębiorców, tak aby nowo tworzone regulacje jak najbardziej odpowiadały potrzebom przedsiębiorców.

Ad 6.

MRiT finansuje Centrum Rozwoju Małych i Średnich Przedsiębiorstw, w ramach którego działa Akademia PARP.

² art. 18 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców

³ art. 18a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń

⁴ art. 18c ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń

Akademia PARP to bezpłatne kursy e-learningowe, udostępnione na stronie PARP, dla osób chcących założyć lub prowadzących działalność gospodarczą, a także dla wszystkich osób chcących zwiększyć swoje kompetencje. Kursy są podzielone na 5 obszarów: finanse, marketing, prawo, zarządzanie i kompetencje osobiste. Wśród kursów z bloku finanse są np. kursy dotyczące dochodzenia i zarządzania należnościami od kontrahentów czy pozyskiwania kapitału na działalność MŚP. Aby móc skorzystać z dostępnej oferty szkoleń wystarczy zarejestrować się na stronie PARP poprzez podanie adresu e-mail, imienia, nazwiska i utworzenia hasła. Oferta Akademii jest systematycznie uzupełniana o nowe kursy.

Akademia PARP funkcjonuje już 5 lat. W ciągu 5 lat PARP udostępniła ponad 70 kursów e-learningowych. Portal jest na bieżąco udoskonalany pod kątem dostępności cyfrowej, wizualnym i przede wszystkim merytorycznym. Podsumowanie dotychczasowej działalności Akademii PARP:

<https://www.parp.gov.pl/component/content/article/86628:5-urodziny-akademii-parp>.

Z upoważnienia, z wyrazami szacunku

Jacek Tomczak

Sekretarz Stanu

/ kwalifikowany podpis elektroniczny /

Do wiadomości

Departament Spraw Parlamentarnych KPRM